

Teksti: Satu Taskinen
Kuvat: Ewald Pollheimer

Kroatiassa kielet kohtaavat

Istrian niemimaalla sijaitseva Rovinj on hyvä kohde kielimatkalle

Kroatian luoteisnurkassa Adrianmeren rannalla sijaitseva Istrian niemimaa on jo monta vuosisataa ollut turistien suosima. Suomalaisia Istriassa tapaa tosin vielä melko harvoin. Keskiaikaiset vanhat kaupungit ja sypressien reunustamien kukkuloiden keskellä sijaitsevat kylät muistuttavat meren toisella puolella olevaa Italiaa.

Kroaattia, italiaa, saksaa

Kroatia ja Istrian niemimaa Italian ja Balkanin välissä ovat olleet monen kulttuuripiirin vaikutuksen alaisina. Aikoinaan alueesta taistelivat idän Bysantti ja ortodoksit yhdellä, lännen kataliset toisella puolella. Sijaintinsa vuoksi Istria on saanut vaikutteita monesta eri suunnasta, ja ihmiset ovat avoimia eri kulttuureita ja kieliä kohtaan.

Istrian niemimaan länsirannikolla sijaitseva Rovinj on ihastuttava keskiajalla rakennettu kaupunki. Istrian länsirannikon muiden alueiden tapaan myös Rovinj on kaksikielinen: siellä puhutaan kroaattia ja italiaa. Kuten Suomessakin katujen nimet on kirjoitettu ”kahdella kotimaisella”.

Kaupungin tunnelma on hyvin italialainen. Istriaa on sanottukin joskus Kroatian Toscanaksi tai Kroatian Provenceksi. Ruoka on Välimeren alueen ruokaa kaloineen, äyriäisineen ja pastoineen.

Olin jo lapsena kiinnostunut vieraista kielistä. Kun pääsin vuonna 1978 ensimmäiselle pitkälle ulkomaanmatkalle, jonka pääetappi oli Titon aikainen Jugoslavia, halusin oppia jotain paikallisella kielellä. Muistan ”dobar dan”, hyvää päivää. Muuten oppitunti jäi lyhyeksi. Lähinnä germaaniisiin kieliin tottuneelle lapselle slaavilainen kieli kuulosti vaikealta.

Sen sijaan juuri Jugoslaviassa opin ensimmäiset sanani saksaa, jota Rovinjissa kuulee erityisen paljon toisen virallisen kielen italian lisäksi. Istria elää turismista, ja suurimman matkailijajoukon muodostavat saksankieliset. Tämän huomaa paikallisten hyvästä kielitaidosta ja vähintään kolmikielisistä ruokalistoista. Italiaa tai saksaa harjoittelevalle turistille Rovinj on lomailun lisäksi hyvä kulttuurikohte.

Aikaisemmin puhuttiin serbokroaatista, kun tarkoitettiin Jugoslavian alueella puhuttuja, toisiaan lähellä olevia kieliä murteineen. Huomasin teininä Interrailmatkoillani, että jo 1980-luvulla varsinkin nuoret vierastivat serbokroaatti-nimitystä. On kohteliasta herkistyä alueellisille eroille ja puhua Kroatiassa kroaatin kielestä.

Kyse ei ole pelkästään puhetavasta, vaan kielissä on eroja. Kroaatti kuuluu slaavilaisten kielten eteläslaavilaiseen haaraan. Kroaatin kirjakiellellä on juuret katolisessa kulttuurissa ja latinalaisessa kirjoituksessa. Sen sijaan serbian kirjoitetun kielen historia kuuluu ortodoksiseen ja kyrilliseen traditioon.

Kroatia julistautui itsenäiseksi valtioksi 1991. Raskaan sodan jälkeen 1996 turismi alkoi hiljalleen elpyä, ja nykyään Kroatia on Euroopan suosituimpia lomakohteita. Maa on hakenut Euroopan unionin jäsenyyttä.

Rovinj-vinkkejä matkailijalle

Habsburgien aikana Rovinj oli alueensa tärkein satama; nykyisin se on Kroatian suosituimpia matkakohteita ja yksi harrastajapurjehtijoille tutuista ankkuripaikoista. Pienet ja suuret jahdit yöpyvät kaupungin edustalla tai laiturissa päivän, pari, ennen kuin jatkavat matkaansa seuraavaan satamaan. On aika huvittavaakin seurata purjehtijoita: hyvissä ajoin ennen kuin aurinko alkaa laskea veneet tulevat yksi kerrallaan satamaan, sitten purjehtijat kävelevät laiturilta kylpytakeissaan suihkuun, ja hetken kuluttua heidän voi nähdä melkein samassa järjestyksessä kävelevän kohti keskustaa syömään.

Autoton keskusta

Rovinj sijaitsi alun perin saarella, mutta tilan puutteessa se laajeni mannermaalle. Kuten monissa muissakin Kroatian vanhoissa kaupungeissa Rovinjissa yksityisautoilu on keskustan pikkuruisilla kujilla onneksi kielletty.

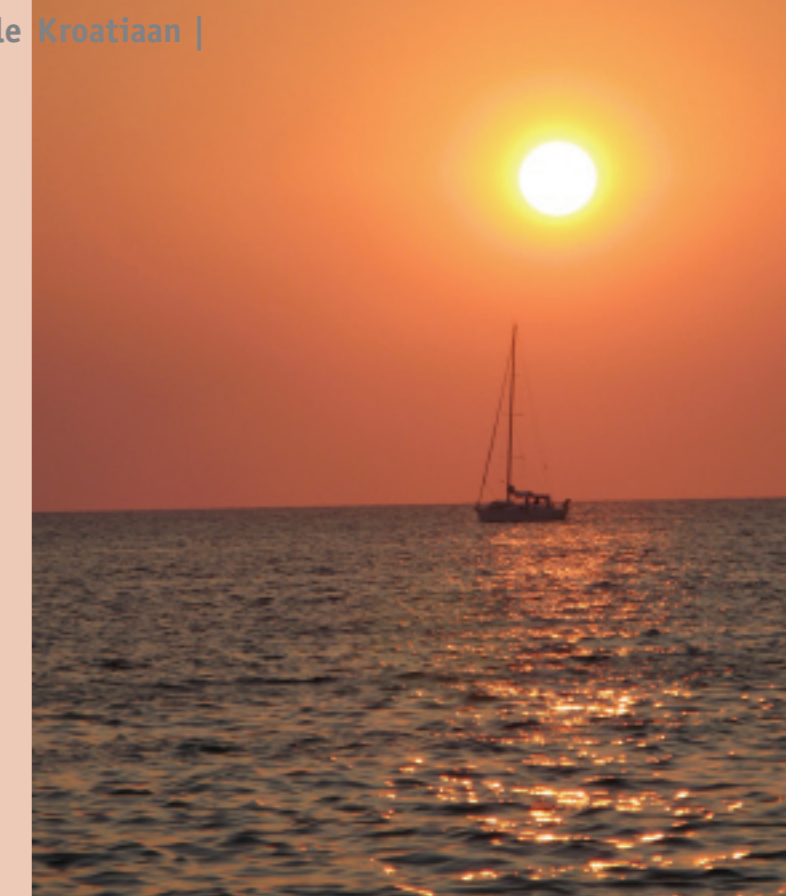
Kaupungin porteilla on maksullisia parkkipaikkoja, joista lähimmille on oikeus tulla vain paikallisilla; turistit yritetään ohjata hiukan kauemmas. Jos on kekseliäs eikä karsasta pientä huijausta, huomaa, ettei kieltotauluja oteta aivan niin tosissaan kuin alussa vaikuttaa. Kroatiassa ihmiset ovat luonnollisen ystävällisiä ja parkkipaikka uskoo mielellään, kun selitän, että etsimme ”jotain yöpymispaikkaa”.

Läheisiltä camping-alueilta pääsee aivan keskustan tuntuun bussilla tai veneellä vaivattomasti.

Ui ja syö

Kaupungin huipulta aukeavat mahtavat näköalat Adrianmerelle. Jos kyllikseen maisemia ihailtuun laskeutuu *Bregovita ulica* (*Via del Monte*) pitkin takaisin rantaan, osuu automaattisesti sekä 800 vuotta vanhan San Tommason kirkon että pienen ja suosittelavan tapasbaarin kohdalle. Lännenpuoleisella kalliorannalla voi uida, ja monet tekevätkin niin samaan aikaan kuin vain muutaman metrin päässä samoilla kallioilla toiset nauttivat cocktailin tai illallista. Täällä kuten Kroatiassa yleensäkin meriveden laatu on ykkösluokkaa.

Jos valitsee ravintolan mieluummin maun kuin näköalan mukaan, kannattaa jatkaa matkaa vanhankaupungin keskustaan,

aukiolle nimeltä *Veli Trg / Piazza Granda*. Kaupungin parhaisiin kuuluva ja tunnelmaltaan aidoin ravintola *Stari Grad* ei varmasti petä kalasta ja äyriäisistä pitävää matkailijaa. Vahvan italialaisen kahvin ystäville suosittelen *Caffeteria Piazzaa*, joka sijaitsee hotellin Adraticin vieressä suurimman ranta-aukion laidalla.

Paras matkustus aika Rovinjiin ulottuu toukokuusta syyskuun puoliväliin. Keskipäälläkään kaupunki ei ole täynnä, mutta yöpymispaikan hankintaa ei silloin kannata jättää viime tippaan. Perinteisesti Istriasta tuodaan tuliaisina tryffeleitä, erilaisia tryffelituotteita, oliiviöljyä, laventelia ja viiniä: valkoista *malvazijaa* tai punaista *terania*.

